

Projekt realizowany pod nadzorem Ministerstwa Edukacji Narodowej

VULCAN kompetencji w ŚLĄSKICH SAMORZĄDACH

Jakie są nasze szkoły? Diagnoza stanu lokalnej oświaty.

Moduł 1

Autor: Dorota Tomaszewicz

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Cel ogólny:

Rozwijanie umiejętności planowania i prowadzenia diagnozy stanu
lokalnej oświaty

Cele szczegółowe:

Uczestnik szkolenia:

- zna etapy planowania diagnozy lokalnej oświaty,
- wskazuje obszary badawcze,
- wskazuje źródła informacji,
- wymienia podstawowe metody/ techniki gromadzenia danych,
- planuje proces sprawnego zbierania danych oświatowych na terenie JST,
- rozumie wagę diagnozy lokalnej oświaty w planowaniu strategicznym

Krok 1. Poznanie sytuacji

- Jak jest?

Krok 2. Określenie stanu docelowego

- Jak chcemy, żeby było?

Krok 3. Szukanie przyczyn

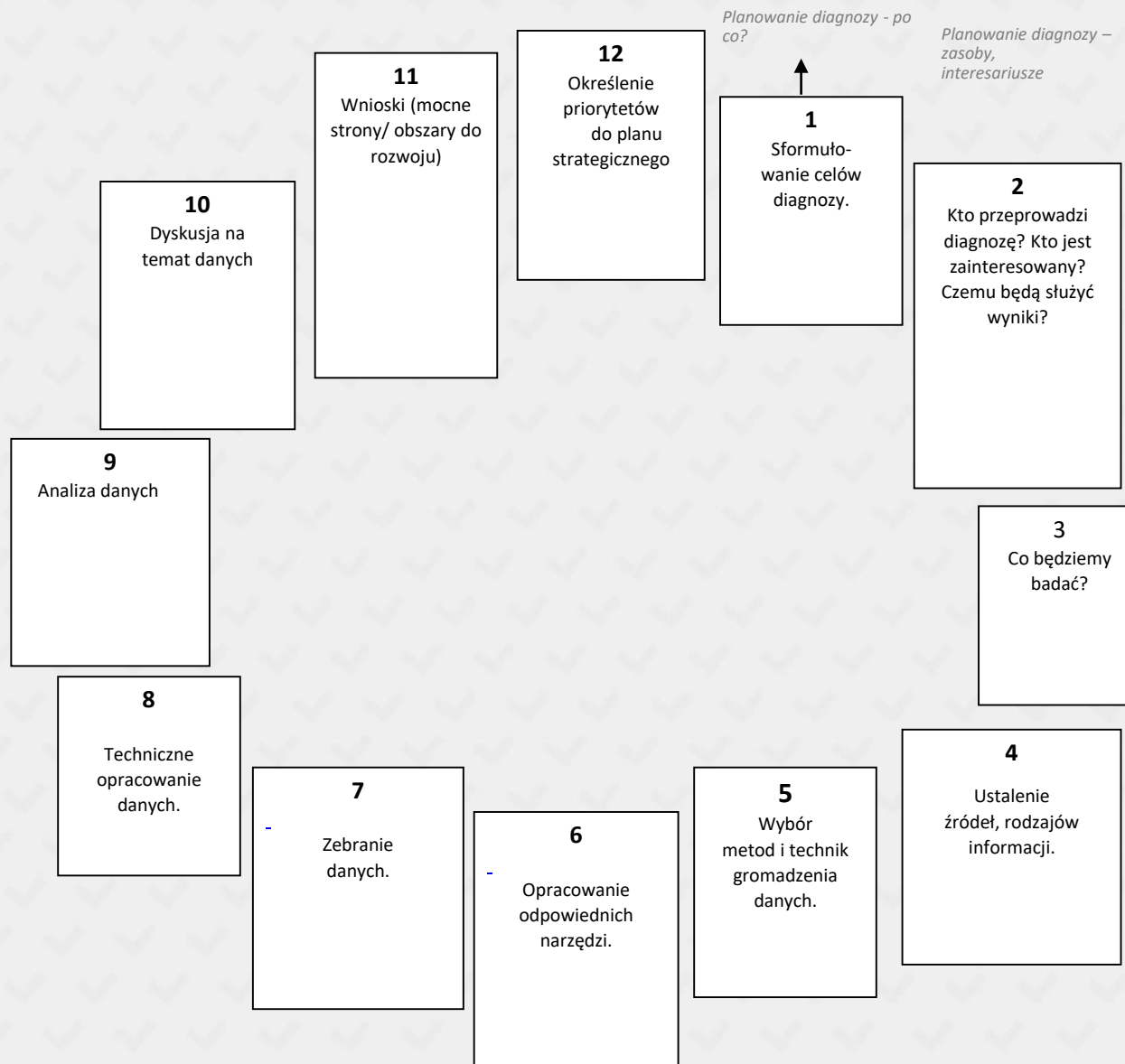
- Co powoduje, że nie mamy stanu docelowego?

Krok 4. Zdefiniowanie luki

- Jaki obszar do rozwoju jest kluczowy, aby osiągnąć stan docelowy?

Etapy prowadzenia diagnozy lokalnej oświaty

1. Praca w 4 grupach cz.1
2. Etapy diagnozy (zadanie z zegarem)
3. Prezentacja zegara na forum przez jedną z grup oraz autoewaluacja

Etapy prowadzenia diagnozy lokalnej oświaty

1. Praca w 4 grupach cz.2
2. Zadaniem poszczególnych grup jest zapisanie na plakacie konkretnych przykładów/ rozwiązań ze swojego doświadczenia w odniesieniu do:

Gr. 1 - etapu 1 - 3

Gr. 2 - etapu 4 – 6

Gr. 3 - etapu 7 – 9

Gr. 4 - etapu 10 – 12

oraz uzasadnienie dlaczego poszczególne etapy są ważne w prowadzeniu diagnozy.

3. Omówienie plakatów z odniesieniem trenera do planowanej realizacji w projekcie

Etapy prowadzenia diagnozy lokalnej oświaty

Prezentacja plakatów z odniesieniem trenera do planowanej realizacji w projekcie:

Etap 1. Formułowanie celów diagnozy

Etap 2 i 3. Kto przeprowadzi diagnozę? Czemu będą służyć wyniki? Co będziemy badać?

Etap 4. Ustalenie źródeł, rodzajów informacji

PRZERWA

Etap 5 - 6 Techniki, metody i narzędzia

Etap 7 – 8 – 9 Zebranie danych, techniczne opracowanie, analiza danych

Etap 10 - 11 - 12. Dyskusja na temat danych, wnioski i określenie priorytetów do planu strategicznego (planu rozwoju oświaty).

Cele diagnozy

- Określenie celów, którym ma służyć diagnoza, oraz sposobów wykorzystania jej wyników .
- Dobrze zdefiniowanie celów i sposobów wykorzystania diagnozy warunkuje zakres przedmiotowy i podmiotowy diagnozy oraz pytania, na które diagnoza ma odpowiedzieć.

1

Sformułowanie
celów diagnozy

Planowanie diagnozy - zasoby, interesariusze

2

Kto przeprowadzi diagnozę? Kto jest zainteresowany? Czemu będą służyć wyniki?

Określenie pytań kluczowych na które ma odpowiedzieć diagnoza

Pytania kluczowe to pytania sformułowane w sposób ogólny (problemowy), na które będzie się odpowiadać w rezultacie przeprowadzanej diagnozy. Nie są to pytania, które bezpośrednio zostaną zadane osobom objętym diagnozą, ale te, na które odpowiedzi będzie się poszukiwać w trakcie całego procesu badawczego.

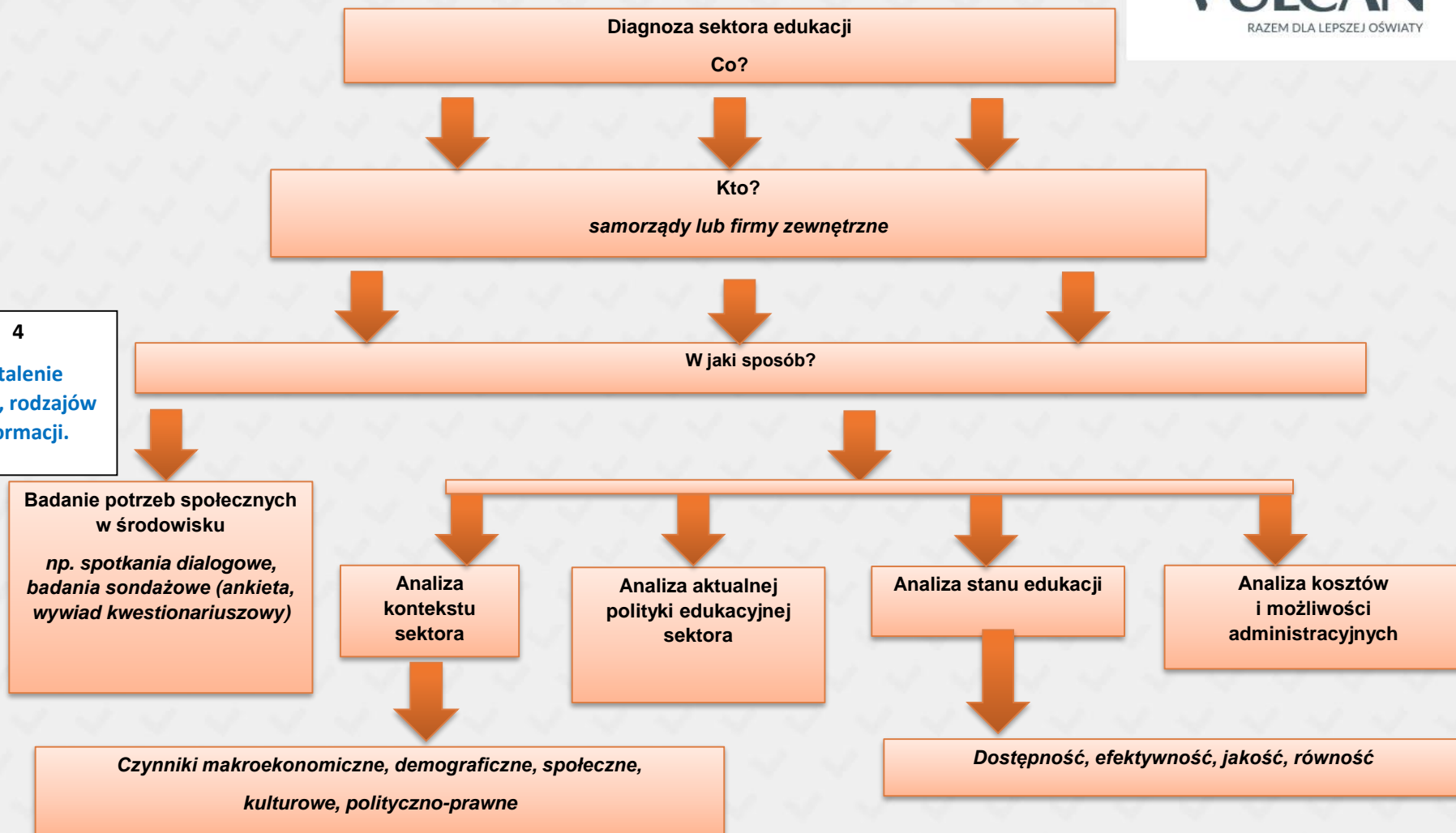
- Pytania najczęściej będą dotyczyć tego, jak jest obecnie i dlaczego tak jest.

3

Co będziemy badać?

Schemat diagnozy sektora edukacji

4
Ustalenie
źródeł, rodzajów
informacji.

Diagnoza potrzeb społecznych

- dostarcza opinii na temat tego, jak powinno być,
- bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych,
- pozwala w sposób adekwatny do realiów zaplanować i zrealizować działania służące członkom społeczności lokalnej,
- optymalnie i efektywnie wykorzystuje posiadane zasoby finansowe, instytucjonalne, ludzkie.

Diagnoza potrzeb społecznych

- *Oświata jest procesem społecznym, zaś analiza lokalnych systemów szkolnych powinna się odbywać **w ramach dialogu społecznego**.*
- *Diagnoza nie może się przerodzić w wewnętrzne śledztwo prowadzone przez wydział oświaty bądź przez zewnętrznych ekspertów.*
- *Jest to ważne zwłaszcza jeżeli samorząd planuje wykorzystać wyniki diagnozy do podejmowania decyzji zarządczych.*
- *Z tego samego powodu wyniki diagnozy i analiz powinny być udostępnione publicznie w przygotowanych dokumentach.*

Jan Herczyński

Analiza kontekstu funkcjonowania sektora edukacji

Kontekst funkcjonowania oświaty.

- **czynnik makroekonomiczne** – np. trendy dotyczące wzrostu gospodarczego, trendy w polityce zatrudnienia, budżet krajowy)
- **czynniki demograficzne** – m.in. struktura wieku, miejsce zamieszkania, migracje, liczb urodzeń)
- **czynniki społeczno – kulturowe** – mody w zakresie wykształcenia, poziom zamożności, różnice kulturowe
- **czynniki polityczno – prawne** – np. prawodawstwo wpływające na politykę oświatową.

Analiza aktualnej polityki edukacji

Poszukiwanie silnych stron i wyzwań.

Analiza SWOT

Analiza stanu edukacji

Kryteria pod kątem których można takiej analizy dokonać::

VULCAN
RAZEM DLA LEPSZEJ OŚWIATY

- 1) Dostępność edukacji** – chodzi tu zarówno o dostępność geograficzną (odległość do szkół różnego typu), finansową (koszt edukacji), jak i kulturową (tu uwzględnić należy ewentualne bariery językowe lub inne o charakterze kulturowym)
- 2) Efektywność edukacji** (wewnętrzna i zewnętrzna) – rozumiana z jednej strony jako stopień w jakim uczniowie robią postępy w ramach danego poziomu edukacji (mierzona np. wskaźnikiem powtarzalności klas). Z drugiej rozumiana jako stopień w jakim inwestycje w edukację zwracają się w postaci spodziewanego wpływu społecznego i ekonomicznego (efektywność zewnętrzna), np. poprzez dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy lub związek między poziomem wykształcenia a dobrobytem społecznym mieszkańców (mierzone np. poziomem bezrobocia w grupach wiekowych/ grupach wykształcenia, związkiem między wykształceniem a dochodem)

Na podstawie artykułu dr Anny Witek -Crabb „Zarządzanie strategiczne w oświacie” (Materiały szkoleniowe dla JST – Jakość oświaty jako efekt zarządzania strategicznego. ORE Warszawa 2011

Kryteria pod kątem których można takiej analizy dokonać::

3) Jakość edukacji – na jakość składa się: jakość zaplecza edukacyjnego (nauczyciele, pomieszczenia, sprzęt, programy nauczania), jakość procesu edukacyjnych oraz jakość wyników uzyskiwanych przez uczniów (wyniki egzaminów zewnętrznych – wartość wskaźnika EWD)

4) Równość – odnosi się do analizy dostępności, efektywności i jakości edukacji w podziale na grupy np. dziewczynki/ chłopcy, różne obszary geograficzne, różne grupy społeczne

Na podstawie artykułu dr Anny Witek -Crabb „Zarządzanie strategiczne w oświacie” (Materiały szkoleniowe dla JST – Jakość oświaty jako efekt zarządzania strategicznego. ORE Warszawa 2011

WAŻNE!

W przypadku kompleksowego wspomaganie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów:

- Analiza potrzeb edukacyjnych uczniów
- Analiza doskonalenia nauczycieli
- Analiza finansowania doskonalenia nauczycieli
- Analiza potrzeb rozwojowych szkoły/ przedszkola

Analiza kosztów i możliwości administracyjnych

Przykładowe wskaźniki- finansowanie oświaty wg Herczyńskiego

1. Bieżące wydatki na zadania oświatowe bez przedszkoli ogólnodostępnych i dowożenia uczniów jako procent otrzymanej subwencji oświatowej i dotacji
2. Wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na jednego ucznia
3. Wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na jeden oddział
4. Wydatki majątkowe w stosunku do całkowitych wydatków na zadania oświatowe i edukacyjną opiekę wychowawczą
5. Wydatki finansowane z funduszy strukturalnych UE (lub innych środków bezzwrotnych) jako procent całkowitych wydatków na zadania oświatowe i edukacyjną opiekę wychowawczą

http://www.bc.ore.edu.pl/Content/256/Wskazniki_oswiatowe.pdf

Właściwości wskaźników

- wskaźnik powinien oddawać istotę problemu oraz mieć jasną i akceptowaną interpretację normatywną (m.in. powinno być jasne, jak oceniać jego wzrost lub spadek);
- wskaźnik powinien być rzetelny i statystycznie osiągalny (m.in. małe powinno być niebezpieczeństwo niedoszacowania lub przeszacowania rzeczywistego zjawiska, muszą też istnieć określone źródła danych);
- wskaźnik powinien reagować na interwencje polityczne, ale nie powinien być łatwym przedmiotem manipulacji;
- wskaźniki powinny być obliczane w taki sam sposób aby te same wskaźniki dało się je porównać w różnych samorządach
- wskaźniki powinny być aktualne i umożliwiać szybką aktualizację;
- pomiar wskaźników nie powinien nakładać zbyt dużych obciążeń na samorząd

Porównywanie wskaźników

1. Porównywanie między sobą wskaźników dla konkretnych oddziałów klasowych danej szkoły albo szkół prowadzonych przez dany JST - wewnętrzna diagnoza lokalnego systemu szkolnego.
2. Porównywanie wskaźników danej szkoły lub danej JST z innymi samorządami na różnych poziomach agregacji (województwo, kraj) - porównawcza diagnoza lokalnego systemu szkolnego.
3. 3. Porównywanie wskaźników danej szkoły albo danego samorządu w kolejnych latach - dynamiczna diagnoza lokalnego systemu szkolnego.

Każdy z tych sposobów porównań pozwala na uzyskanie odmiennych informacji i analiz, a więc jest odmiennym instrumentem diagnostycznym, który może służyć odmiennym celom

Krajowe oświatowe wskaźniki odniesienia

Celem tej diagnozy jest udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czym się różnią prowadzone przez nas szkoły od szkół prowadzonych przez inne JST, podobne do naszego samorządu?
- Pod jakimi względami i w jakim zakresie odbiegamy od średniej krajowej i wojewódzkiej?
- Czy wydatki bieżące w przeliczeniu na jednego ucznia i w przeliczeniu na jeden oddział w szkołach prowadzonych przez daną gminę lub dany powiat są znacząco wyższe lub znacząco niższe niż średnie krajowe albo średnie w samorządach zbliżonych do naszego?
- Z czego wynikają te różnice?

Jan Herczyński

5
Wybór
metod i technik
gromadzenia
danych.

6
Opracowanie
odpowiednich
narzędzi

Analiza danych zastanych

- statystycznych, proste lub złożone, na przykład porównujące dane statystyczne w różnych okresach lub pomiędzy różnymi jednostkami terytorialnymi,
- analizy innych danych zastanych, o ile odnoszą się one do większej liczby badanych zjawisk czy też osób, których dotyczą problemy
- nie mających charakteru liczbowego, na przykład artykułów prasowych, wypowiedzi medialnych czy badań lub analiz jakościowych,

Studium przypadku

czyli pogłębiona analiza przykładu jakiegoś zjawiska, na przykład analiza konkretnej placówki oświatowej lub placówek - pozwalająca lepiej zrozumieć mechanizmy jego/ich działania i świadczenia przez nie usług; studium przypadku z reguły łączy w sobie różne inne metody, na przykład analizę dokumentów zastanych i wywiady indywidualne i grupowe czy też obserwację.

Sondaż

- zbieranie opinii w jakichś kwestiach od większych grup ludzi, na przykład mieszkańców czy urzędników publicznych albo działaczy organizacji pozarządowych;
- podstawowym narzędziem pozyskiwania opinii jest ankieta przeprowadzana bezpośrednio z osobami, których opinie chcemy poznać, telefoniczne, pocztowo lub za pośrednictwem e-maila albo też w formie ankiety wypełnianej on-line,

Ankiety

- zbierając informacje na przykład od mieszkańców czy pracowników podmiotów zaspokajających potrzeby społeczne;
- ankiety mogą być wypełniane przez osoby udzielające informacji w wersji papierowej lub elektronicznej (za pośrednictwem e-maila lub on-line),
- powinna być krótka (jej wypełnienie nie powinno zajmować więcej niż 15 minut).

Wskazówki:

- nie powinna zawierać wyłącznie pytań otwartych, bo to zniechęca pytanego.
- Na początku ankiety dobrze jest zawrzeć zwięzłe wyjaśnienie, kto ją przeprowadza i po co, oraz instrukcję wypełniania.
- Ankieta powinna być anonimowa, ponieważ to zachęca do szczerych odpowiedzi. Ale, żeby wiedzieć, do jakiej grupy klientów należy odpowiadający, trzeba w ankiecie na końcu umieścić tak zwaną metryczkę, a więc poprosić o podanie danych dotyczących odpowiadającego, takich, które będą miały znaczenie dla analizy, na przykład płeć, wiek (przedziały), posiadanie dzieci itp.

Wywiad:

czyli rozmowa z osobami udzielającymi informacji, w przeciwieństwie do ankiety, którą wypełniają osoby pytane; informacje uzyskane w wywiadzie są zapisywane przez osobę go przeprowadzającą.

Wywiad indywidualny z osobą, która ma nam udzielić informacji i wyrazić opinię, na przykład z mieszkańcem, urzędnikiem czy liderem opinii; w przeciwieństwie do wywiadów ilościowych, wywiady jakościowe pozwalają na większą swobodę wypowiedzi osoby udzielającej wywiadu, stąd też wymagają z reguły dłuższego czasu na ich przeprowadzenie.

Obserwacja

różnego rodzaju zjawisk społecznych, na przykład obserwacja świadczenia usług społecznych; obserwacja może mieć charakter zewnętrzny lub uczestniczący, kiedy obserwator jest jednocześnie uczestnikiem obserwowanych zjawisk.

Analiza SWOT

czyli wspólne określenie przez uczestników spotkania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dotyczących określonych zjawisk.

WSKAŹNIKI OŚWIATOWE

Wskaźniki w odniesieniu do obszaru:

- 1) Organizacji szkół
- 2) Procesu nauczania
- 3) Kadry
- 4) Finansowania oświaty

7

**Zebranie
danych.**

8

**Techniczne
opracowanie
danych.**

9

**Analiza
danych**

10

**Dyskusja na
temat danych**

11

**Wnioski (mocne
strony/ obszary
do rozwoju)**

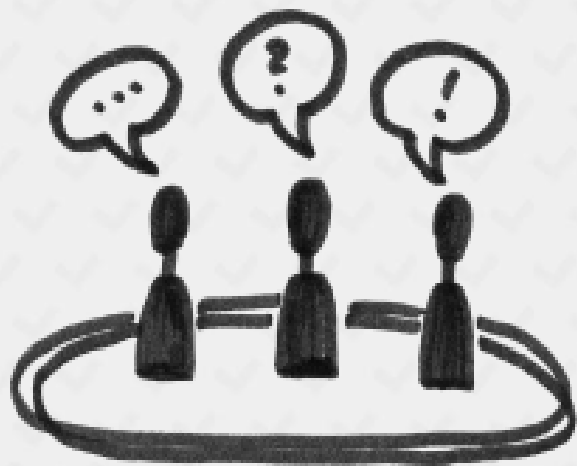
Uporządkowanie i analiza danych zebranych w toku przeprowadzonych prac oraz opracowanie wyników diagnozy.

- W zależności od zakresu, skali i metod przeprowadzania diagnozy mogą to zrobić partnerzy zaangażowani w jej realizację bądź podmioty zewnętrzne.
- Wyniki diagnozy powinny być opracowane w formie raportu, który w sposób graficzny i opisowy prezentowałby jej koncepcję, metody pozyskiwania danych, przebieg diagnozy i jej wyniki.

Raport

- Raport powinien uwzględniać notę mówiącą o metodologii badania oraz kto, kiedy i w jaki sposób udzielił informacji.
- Raport powinien być napisany językiem zwięzłym i prostym, zrozumiałym dla szerszej publiczności.
- Ważne jest również, aby raporty z diagnozy i monitoringu były przedmiotem dyskusji z mieszkańcami i innymi podmiotami działającymi na ich rzecz.

Planowanie diagnozy lokalnej oświaty cz. III

Planowanie diagnozy stanu lokalnej oświaty

Praca w zespołach samorządowych

Planowanie diagnozy lokalnej oświaty w obszarze:

Cel diagnozy stanu lokalnej oświaty

Kto przeprowadzi diagnozę? Czemu będą służyć wyniki?

Co będziemy badać?

Ustalenie źródeł, rodzajów informacji

Wybór metod i technik gromadzenia danych

Zebranie danych

Dziękuję za uwagę

Dorota Tomaszewicz
Ekspert merytoryczny
Coach ICC 😊 trener 😊 asesor AC/DC 😊
ekspert ORE

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

